

Jakobus 5: 13-20

Jakobus begint ons bijbelgedeelte met drie verschillende situaties te schetsen. De eerste situatie heeft het over leed dragen. De NBV zegt gewoon 'het moeilijk hebben'. Wat moet je doen als je het moeilijk hebt: nou, 'gewoon bidden' zegt Jakobus. De tweede situatie heeft het over een heel andere situatie: ben je blij te moede, blij van gemoed, de NBV heeft het hier over 'vrolijk zijn', Wat moet je dan doen? Ga dan lofzingen. Het Gr. woord voor lofzingen betekent zoiets als zingen bij snarenspeel. De SV heeft hier 'psalmzingen'. Dat is wel prima, alleen wekt het bij ons de indruk dat we ons tot één bepaalde liederenbundel moeten beperken en dat wil de tekst niet zeggen.

Vanavond wil ik vooral stil staan bij de derde situatie. *Is er iemand bij u ziek, laat hij dan de oudsten der gemeente tot zich roepen opdat zij over hem een gebed uitspreken en hem met olie zalven....*

Over deze tekst is de laatste jaren in heel veel kerken discussie ontstaan. Tijdens de Reformatie heeft men gemeend het sacrament van het Laatste Oliesel zoals dat in de RK kerk werd toegepast te moeten afschaffen. In de praktijk werd het ook toegepast als een extra zegen om genade te ontvangen om te kunnen sterven. In de tekst van Jakobus gaat het echter niet om stervensgenade maar om genezing. In die zin is het ook wel te snappen dat de Reformatoren het Laatste Oliesel hebben afgeschaft. Maar toch krijg je de indruk dat ze het kind met het badwater hebben weggegooid.

In veel kerken wordt geleerd dat het gebruik om de zieken te zalven alleen maar bedoeld was voor de apostolische tijd, de tijd voor de voltooiing van de bijbel. Men gelooft dat wonderen en tekenen niet meer voorkomen en dat de gaven van de Heilige Geest ook vooral bestemd zijn voor de tijd van de apostelen. Bezwaar tegen dit standpunt is dat de bijbel zelf geen enkele aanleiding geeft voor het idee dat de gaven van de Geest zullen ophouden te functioneren in de gemeente en ook onze tekst geeft geen enkele aanwijzing dat het bidden voor en het zalven van zieken zou ophouden als gebruik in de christelijke gemeente. Anderen menen dat het zalven met olie vooral het aanbrengen van een geneesmiddel is. Naar de overtuiging van deze mensen zou Jakobus in onze tijd gewoon zeggen dat we moeten bidden en vervolgens naar de dokter gaan. Nu moeten we dat laatste ook zeker doen. Het is verstandig om gebruik te maken van de kennis die er is op het medische vlak. Maar

het is onjuist te denken dat olie alleen een geneesmiddel is. Zo werd het wel gebruikt, dat is absoluut waar. Denkt u maar aan het verhaal van de Barmhartige Samaritaan in Luk. 10. De samaritaan goot olie en wijn op de wonden van de man die langs de weg lag. De wijn ter ontsmetting, de olie ter verzachting van de wonden. Maar het lijkt me niet denkbaar dat de oudsten geroepen zouden moeten worden om een geneesmiddel toe te dienen. Dat is niet direct een taak voor een oudste, dunkt me. Nee, in het geval van Jakobus, heeft de olie een andere betekenis. Veeleer is de olie een teken van de Heilige Geest en van heiliging. In het Oude Testament werden koningen, profeten en priesters met olie gezalfd, waarbij zij geheiligd werden, d.w.z. apart gezet voor (de dienst aan) God. Tevens ontvingen zij daarbij de Heilige Geest om hun dienst met zegen te kunnen vervullen. Zo wordt bijvoorbeeld ook David tot koning gezalfd met olie en ontvangt hij de Heilige Geest (I Sam.16:13). Jezus wordt de Christus genoemd, omdat Hij gezalfd is met de Heilige Geest (Jes.61:1; Luc.4:14-19). Het Griekse woord Christus en het Hebr. Woord Messias betekent namelijk 'gezalfd'. Doordat de zieke gezalfd wordt met olie, wordt de zieke niet alleen toegewijd, geheiligd of apart gezet voor God, maar de genezing vindt ook plaats door de kracht van de Heilige Geest. Het is God die door Zijn Geest mensen geneest. Het 15^e vers is ook niet onbelangrijk. *Het gelovige gebed zal de lijder gezond maken en de Here zal hem oprichten.* Wat opvalt is dat de zieke niet genezen wordt door de olie maar door het gebed. De Here richt mensen op na een gelovig gebed. In de tekst staat ook een voorwaarde, nl. geloof. Wat mensen niet altijd realiseren is dat Jakobus het niet in de eerste plaats heeft over het geloof van de zieke, maar over het geloof van de oudsten. Zij moeten nl. een gebed uitspreken over de zieke. Het gelovig gebed van de oudste zal de lijder gezond maken. En natuurlijk zal de zieke meegebeden hebben. Maar wat is een gelovig gebed? Ook op dit punt is er veel discussie en ook veel schade aangericht trouwens. Zodra genezing uitbleef is de zieke wel eens een gebrek aan geloof verweten. Dit is in de eerste plaats pastoraal onaanvaardbaar. Iemand met lichamelijke klachten ook nog een geestelijk probleem – gebrek aan geloof – aanpraten vergroot de problemen in plaats van dat het de klachten vermindert. Maar het is ook theologisch onjuist. Een gelovig gebed is in de Jakobusbrief (vgl. 1:6) een gebed dat niet twijfelt aan God. Een gebed dat zich alleen op God richt, niet dubbelhartig is. In het geval van ziekte gaat het dus om geloof in God die bij machte is te genezen. Er staat dus niet dat je niet mag twijfelen aan genezing, je mag niet twijfelen aan God.

Maar dat is in de praktijk niet altijd goed onderscheiden. De zieke wordt gestimuleerd om alle twijfel uit zijn gedachten te bannen. Soms zelfs wordt de zieke gezegd dat hij de ziekte vanaf nu moet ontkennen. Dit heeft eerder te maken met 'positief denken' dan met het bidden voor en zalven van zieken. Jakobus 5 leert ons dat we onze zieken in gebed en door middel van zalving mogen brengen voor Gods troon. We mogen God vragen om genezing naar geest, ziel en lichaam.

En omdat het zo belangrijk is dat de zieke ook in een rechte verhouding tot God komt te staan wordt het belijden van schuld benadrukt. *Vs. 15: En als hij zonden heeft begaan....* Het kan zijn, het hoeft niet, dat iemands zonden een belemmering zijn voor herstel. En daarom is het goed om de zonden te belijden. Beleden zonden zijn door God in de diepte der zee geworpen. Daar komt Hij niet meer op terug. Deze zonden hoeven niet meer in de weg te staan in de relatie met God. Net als je bij ademen vuile lucht uitademt en schone lucht inademt, zo mogen we onze zonden uit ons leven weg doen, het vuile er uit, en het schone er in. Dat schone wordt gesymboliseerd door de zalving, nl. de vervulling met de Heilige Geest. En zo mogen we onze zieken aan onze God toevertrouwen. De ervaring leert dat er soms lichamelijke genezing plaatsvindt, maar altijd wordt het als versterkend voor het geloofsleven ervaren. Voor de zieke zelf en ook voor de aanwezige huisgenoten en de oudsten.

Het is een goede zaak dat er bezinning is op dit onderwerp. Het is ook een goede zaak dat we in onze gemeente de mogelijkheid kennen om ziekenzalving te ontvangen. In alle bescheidenheid, in het vertrouwen op de Here Jezus. Hij is nog altijd dezelfde. Niets kan ons scheiden van zijn liefde. We zijn Zijn eigendom in gezondheid en ziekte, in leven en in sterven. In Zijn handen mogen we het leven van onszelf en onze zieke broeders en zusters leggen.

Amen.